

O izobrazbi strežniškega osebja v naših bolnišnicah*

Med. s. Marija Gams, Splošna bolnišnica Slovenj Gradec

V naših bolnišnicah je zaradi pomanjkanja strokovno izobraženega zdravstvenega osebja zaposlenih mnogo strežnikov brez kake kvalifikacije. V ustanovo pridejo iz najrazličnejših razmer, mnogi med njimi ne poznajo niti najosnovnejše osebne higijene, neznani so jim kulturni odnosi do ljudi, tudi ne znajo najosnovnejših hišnogospodinjskih del, da ne govorimo o vsem drugem, kar se zahteva od njih v službi. Ob vstopu v službo so bili do nedavna (ponekod še danes) prepuščeni starejšemu, zgolj priučenemu strežniškemu osebju, da jih uvede v delo in nauči vsega, kar potrebujejo. Razumljivo je, da se tako ne izvežbajo dobro niti za sodobna hišna dela, bodisi v tehničnem ali v organizacijskem pogledu, tudi ne dobijo nobenega potrebnega pouka o higieni, o lepem vedenju in pravilnem odnosu do bolnikov, do sodelavcev in do nadrejenih, in prav tako ne zvedo ničesar o nekaterih delih s področja nege bolnika, ki jih morajo v službi opravljati bodisi stalno ali po potrebi.

Vse to seveda zelo slabo vpliva bodisi na čistočo v bolnicah, na varčevanje (čuvanje in poraba potrošnega materiala in poškodbe inventarja), na odnose med delavci v bolnici in — kar je najvažnejše — tudi na dobro počutje in dobre vtise naših bolnikov.

Ob ugotavljanju tega stanja se je pri nas v večini bolnišnic začela posvečati večja pažnja vzgoji strežnikov, organizirali so se daljši ali krajši tečaji.

V želji, da bi dala pobudo za nove predloge in izboljšanje teh tečajev, da bi pomagala sestram, ki organizirajo te tečaje, jih vodijo ali predavajo v njih, objavljam nekaj dvoletnih izkušenj iz naše Splošne bolnišnice v Slovenj Gradcu.

Na naše strežnike zelo spodbudno vpliva personalna politika v ustanovi, ki najboljše med strežniki po najmanj 1-letni službi pošilja v bolničarsko šolo ali v srednjo šolo za medicinske sestre. Zato je pogoj za sprejem v službo dovršena osemletka (poprej nižja gimnazija). Vsi pa morajo (nekateri že kot kandidati za sprejem v službo) z uspehom dokončati teoretično praktični tečaj, ki traja 3 mesece in ga ustanova prireja v zimskem času. V program tečaja je zajeto vse najosnovnejše, kar potrebuje strežnik, da lahko dobro opravlja svojo službo.

---

* Veseli nas, da se je tov. Marija Gams, glavna sestra Splošne bolnice Slovenj Gradec, odločila objaviti svoje izkušnje oziroma izkušnje Splošne bolnice v Slovenj Gradcu o vzgoji strežniškega osebja.

Učni program tečaja za pripravo strežnikov je dober in smotrno glede na dolžnosti strežnikov v naših razmerah. Dobra stran tega programa je tudi v tem, da predvideva najprej širšo orientacijo novih nameščenec v organizacijski in funkcionalni strukturi ustanove, v kateri bodo delali, nato pa prehaja na področje njihove ožje dejavnosti. Politika, da se sprejemajo v službo tisti kandidatje, ki imajo vsaj osemletno splošno izobraževalno šolo, je pravilna iz dveh razlogov: zaradi splošne ravni bolničnih uslužbencev in pa zaradi kasnejšega usmerjanja v zdravstvene šole. Tako bomo v šolo dobivali dekleta, ki so že preizkušene in so lahko tudi same presodile, ali je poklic v zdravstveni stroki zanje primeren.

Zelo koristno bi bilo, če bi se praksa in izkušnje glede vzgoje novih uslužbencev, kot jih imajo v Splošni bolnici v Slovenj Gradcu, prenesle tudi v druge zdravstvene zavode. Tako bi skoraj ne bilo več novinca, ki bi se moral brez načrtnega vodstva in pouka lotiti tako občutljive dolžnosti, kot je delo z bolniki. — Op. ur.

Uspeh tečaja se opaža pri delu strežnikov. Izkušnje so nam pokazale, da je uspeh tem boljši, čim več damo v tečaju poudarka praktičnemu pouku. Imela sem priliko spoznati program in izkušnje tečaja za »vodeče hišne pomočnice« (die leitenden Hausgehilfinnen) v bolnišnici v Baslu in program tečaja za izobrazbo bolniških pomočnic (Spitalgehilfinnen) v Švici. Teoretični pouk in praktična instruktura sta v enakem sorazmerju. Praktična instruktura je zelo dosledna in natančna. Zato pa imajo, kljub temu da je program časovno zelo natrpan, izredno dobre uspehe. To se mi zdi važno poudariti zato, ker naši predavatelji na splošno kaj radi skrajšajo ali izpuščajo praktični pouk na račun teorije.

Kako je pa sestavljen program tečaja za strežnike pri nas? Pri sestavi sem imela pred očmi delo strežnikov v naši ustanovi. Zaradi pomanjkanja osebja z ustrežno kvalifikacijo za nego bolnika morajo biti naši strežniki več ali manj v pomoč tudi pri negi bolnika.

Program

1–2 uri.

Ogled celotne ustanove.

Vodi glavna sestra, razlagajo strokovnjaki v posameznih enotah.

a) uprava, ekonomija, sprejemnica za bolnike, služba vratarja (portirnica), telefonska in poštna služba. Kuhinja, dietna kuhinja, skladišče, pralnica, kurilnica, tehnične delavnice;

b) medicinski oddelki: vsi oddelki s preiskovalnimi, ambulantnimi, operacijskimi prostori itd.;

c) splošne strokovne enote: lekarna, rentgen, fizikalna terapija, oddelek za transfuzijo itd.

2–3 ure.

Inštruktor: zdravnik ali glavna sestra.

Položaj strežnikov v bolnišnici. Odnosi do sodelavcev, teamsko delo. Zdravstveni poklici, njih izobrazba.

Psiha bolnega, motnje zaradi bolezni. Odnosi in vedenje do pacientov. Psiha bolnikovih svojcev in obiskovalcev ter vedenje bolniškega osebja do njih. Službena tajnost, važnost!

Boj proti hrupu na oddelku — zakaj?

1–2 uri.

Inštruktor: sestra.

Osebna higiena in nega: dnevno umivanje, kopanje, pranje perila, obleke. Službena obleka (čistoča, dolžnost nošnje).

Odpočitek, spanje. Prosti čas.

1–2 uri.

Inštruktor: upravitelj.

Naloge bolnic. Upravljanje bolnic, finansiranje bolnic. Vrste bolnic. Notranja organizacija bolnic. Hišni red. Kaj je inventar, potrošni material? Odgovornost za poškodbe inventarja in potrošnega materiala.

16—20 ur.

Inštruktor: sestra ali gospodinjska učiteljica.

Praktično in teoretično.

Čiščenje v bolniških sobah, ambulantah, kopalnicah, straniščih, čajnih kuhinjah, hodnikih, stopniščih. Dnevno čiščenje. Tedensko natančnejše čiščenje, razpored po dnevih. Veliko čiščenje.

Različna čistilna sredstva in pripomočki za čiščenje, različne metode čiščenja: pohištva, parketnih tal, terace, gumijastih in drugih tal, tekačev in preprog. Čiščenje kopalnih banj, straniščnih školjk, izlivov, kovinskih in steklenih predmetov, ogledal, oken itd.

Umivanje in temeljito čiščenje pribora, različne posode.

Oskrba cvetlic, tako sobnih lončnic in cvetlic v vazah.

8—10 ur.

Inštruktor: sestra.

Teoretično in praktično.

Pomoč pri postiljanju postelj pri težjih bolnikih, postiljanje postelj pri lažjih pacientih. Donašanje vode in pomoč bolnikom pri jutranjem umivanju v postelji, česanje pacientk. Priprava čistilne kopeli in pomoč pacientom pri kopanju.

Priprava lednih vrečk. Polnjenje in dajanje termoforov.

Dajanje posteljne posode bolnikom. Sobno stranišče, pomoč pacientom pri uporabi.

Prevažanje in prenašanje pacientov, spremljanje bolnikov na preiskave. Prihodi in odhodi bolnikov na oddelku. Čiščenje postelj in posteljne omarice pri odhodu pacienta.

Bolniško perilo. Oblačenje pacientov, menjava perila, preoblačenje postelj, menjava rjuh oziroma pomoč pri menjavi rjuh pri nespomoglјivih, ležečih bolnikih. Ravnanje z umazanim perilom. Pažnja pred madeži v perilu, izpiranje madežev, preden se zajedo v perilo.

Zlaganje čistega perila v omaro in skrb za red v njej.

Zračenje bolniških sob in hodnikov.

Čiščenje in oskrba: posteljne posode, urinskih steklenic, pljuvalnikov, odpadnih tas, gumijastih predmetov (gumijastih podlog, zračnih blazin itd.). Pranje obvezilnega materiala.

6—8 ur.

Inštruktor: dietetičarka ali sestra.

Teoretično in praktično.

Kako se pripravi oseba, ki servira hrano.

Priprava mize za različne obroke hrane, priprava servirne mizice pri bolniški postelji.

Serviranje hrane pri mizi za laže bolne in pri postelji za hudo bolne.

Dobava hrane oddelkom. Kako pazimo, da se hrana ne ohladi (med transportom do oddelkov in pri razdeljevanju bolnikom), kako grejemo različne

vrste jedi. Kako ravnamo s preostanki hrane, kaj vržemo med pomije in kaj vrnemo kuhinji. Kako serviramo na krožnike različne jedi.

Delitev obrokov na oddelkih.

Hranjenje — pitanje otrok in hudo bolnih.

Ravnanje s posodo in priborom.

Kuhanje čajev.

Najobičajnejše vrste dietne hrane v ustanovi (v glavnem) in njih važnost.

Skupno 35 do 47 ur.

Tečaj traja ca. 3 mesece. Pouk je 2-krat tedensko po 2 uri. Ob zaključku delajo vsi udeleženci pred komisijo ustni in praktični izpit.

Medicina v ameriški

in profil delavca

Ravno pred letom tam videl in doživel, je pripravili za dobo 6-m pogosto utrudljiv, da vse in asimilirati. Zato je tr kaj je povprečno, kaj resnično, močno, živo in

ike. Marsikaj, kar sem . Program, ki so mi ga tako pester, natrpan in sproti oceniti, pretehtati alje, da v miru ugotoviš, kič in kulisa in kaj je

Moja naloga je bila, da v sektorjem zdravstvene službe, ki mu je v Ameriki poverjena skrb, da varuje zdravje delavcev v tovarnah in rudnikih. Prekipevajoča tehnika in industrija, ki reže kruh ogromni večini prebivalstva zlasti v vzhodnih ameriških državah, daje amerškemu človeku osnovni ton vsega njegovega življenja, mišljenja in ravnanja. Zato se je tudi medicina dela razrasla v širino in globino in je za zdravnika, ki se zanjo zanima, v Ameriki kaj lepa priložnost, da se seznanj s to panogo medicine prav do njenih odtenkov v najbolj pestrih organizacijskih oblikah, v vseh ravneh in etapah obenem z vsemi številnimi profili strokovnega osebja, ki medicino dela izvaja, jo organizira, proučuje in razvija.

Kdorkoli je imel priliko proučevati medicino dela, bo prišel do ugotovitve, da je medicinska sestra ključni strokovni profil v tej panogi medicine in pravitako jo ocenjujejo tudi vodilni ameriški strokovnjaki v knjigah in predavanjih, pa tudi v razgovorih in v nasvetih, ki jih dajejo tujemu opazovalcu.

Že število industrijskih medicinskih sester (odslej okrajšano: sester) je impozantno: 16 000 jih je registriranih v ameriških državah in to število skokoma raste iz leta v leto, saj jih potrebujejo menda 30 000! Kar 20 % od omenjenih 16 000 sester ima manj kot eno leto staža, torej kar 20 % porastka v enem letu!

Mesto, področje in delovne metode sester v industrijski medicini so v Ameriki točno opredeljene, kar prispeva k skladnemu, sistematičnemu in uspešnemu delu zdravstvene službe.